

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 3. De intentione debita in constitutione finis medii,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78322](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78322)

fit centum dragmas propter Deum elargiri, etiam in lingulis largiendis nullam de Deo cogitationem habeat, non ideo tamen fit, vt omnes illa dragma non sint fructuosæ, seu meritorie collocatæ. Ad idem valere quid tale in Religiosis, qui initio suscepti status Religiosi deuouerunt se ad religionis pondus ferendum. Nam quidquid deinceps faciunt, quod disciplinæ suæ limitibus continetur, conducit illis ad æternæ salutis meritum, ex primæ illius voluntatis impulsu, relationeque virtuali ad Deum: nisi contraria interuenit voluntas, per quam cursus eiusdem primæ fuerit interruptus.

15. Præterea quod actio non sit mala eo ipso, quod ex intentione agentis non referatur in Deum. Immo verò sit bona, etiam si meritoria non sit æternæ salutis, si obiectum habeat per se bonum, nec apponatur malus finis, aut mala circumstantia: patet, quia exiens in peccato mortali, & per consequens priuatus charitate, cum dat elemosinam constituto in necessitate, non peccat: etiam si id faciat absque actuali, aut virtuali in Deum relatione: quandoquidem in ea re, nec contra luminis naturalis, aut fidei dictamen, nec contra humanæ legis præscriptum agit.

Accedit quod non liceret aliqui hortari peccatorem ad agendum opera, quibus disponi possit ad recuperandam diuinam gratiam. Si enim quidquid ille agit, peccatum est per defectum relationis in Deum finem vltimum: quanto magis agat, tanto minus disponetur ad gratiam recipiendam, quia tanto magis peccabit, nec peccata eam dispositionem faciunt, sed impediunt.

16. Tertia regula est. Indebitum esse intentionem, qua homo liberam suam actionem refert in alium finem vltimum, quàm in Deum, aut cet. è Deum alicui alteri postponit. Prior pars: patet, quia vt esse primum rerum omnium auctorem, ita & esse vltimum finem, proprium est solius Dei. Duo enim hæc se mutuo sequuntur, vt iudicatur per illud quod copulatiue dicitur Apocal. 1. 21 & 22. Ego sum alpha & omega, principiu & finis. Quo fit vt æquè impium sit alium quam Deum constituisse finem vltimum, ac agnoscere alium primum rerum omnium auctorem. Posterior pars similiter patet: tum ex verbis Domini Matth. 10. Qui amat patrem & matrem plus quam me, non est me dignus: tum ex obligatione quam habemus diligendi Deum super omnia. Tum demum, quod absurdum impiumque sit subicere Deum cuiquam alteri bono, tanquam meliori. Vnde consequens est, quod in comment. De fin. ham. actuum num. 21. Nauar. admonet: toties aliquem mortaliter peccare, quoties ita pecuniam, honores, amicos, cognatos, dominos, principes, Prælatos: immo & seipsum vitamque suam sic amat; vt malit gratiam qua Deo gratus esse mittere, quam prædicta bona vel personas, siue earum gratiam adeo vt ei discutendo conscientiam sit inter cætera considerandum esse quoties talem voluntatem habuerit.

CAPVT III.

De intentione debita in constitutione finis medij.

S V M M A R I V M.

- 17 Intentio est debita, qua bonum honestum propter seipsum amatur, aut propter ipsum aliud bonum minus.
- 18 Indebita est intentio qua propter bonum delectabile agitur aliquid contra honestatem.
- 19 Indebita est intentio qua bonum honestum amatur propter viles, non relatum in aliud bonum honestum nobilius.
- 20 Bonum vtile potest debita intentione constitui finis medij minus principalis.
- 21 Quid sit ipsum constitui finem minus principalem.
- 22 Bonorum vitium appetitus, aut contemptus de se nec bonus est nec malus.
- 23 Tres fines ex quibus appetitus bonorum honorariorum accipit bonitatem.
- 24 Appetitus bonorum honorariorum inde est malus, vnde est vanus: quod contingit tripliciter.
- 25 De appetitu bonorum pecuniariorum, & contemptu honorariorum quid sit iudicandum.
- 26 Indebita est intentio qua bonum honorarium aut pecuniarium expetitur siue relatione ad aliud, quod sit finis, eo aptus.

27 Duo casus in quibus id patitur exceptionem.

Finis medius dicitur, quodnis bonum aliud à Deo, quod in præfatione huius libri diximus distingui in bonum honestum, & vtile, ac iucundum. Ratio autem iudicandi de intentione debita in illius constitutione continetur sequentibus regulis.

17. Prima est. Non tantum intentionem debitam esse, cum bona honesta in Deum referuntur, sed etiam indebitam non esse cum vel illa propter se; vel inter ipsa, quæ minora sunt propter maiora amantur. Huius autem ratio est; quia cum bonum honestum per se, seu per propriam sibi que insitam bonitatem, sit bonum; habet in se, per quod secundum suam naturam conueniat ei terminare amorem, eiusque finem esse. Præterea in coordinatione finium sicut medij, omnes ad vltimum referuntur, tanquam minora & inferiora bona, ad optimum & summum omnium: sic inter fines medios, illi qui sunt bona minora, ad eos qui bona sunt maiora tanquam ad finem, debite referuntur. Quare debita intentione agere censendus est, non modo is qui expressa intentione Deo placendi reddidit alteri quod suum est, vel fortiter se gerit in bello iusto: vel temperate viuunt, vel credit in Deum, vel sperat in eo; sed etiam is qui eadem facit (pro ut vsu venire potest alicui existenti in peccato mortali; nihil cogitanti quod sit Deo placendum) quia honesta sunt, seu quia recta ratio humana, vel ratio diuina dicit illa: aut quia sunt actus virtutum præstantium: quarum vsus amari vturparique debeat. Censendus similiter est is qui ieiunat vt expeditior sit ad operandum: quia actum inferioris virtutis, puta temperantiæ refert ad actum superioris, nempe religionis.

Si quis opponat actum abstinendæ nimio cibo, vel potu, qui est actus abstinentiæ, vel sobrietatis, licetè amari propter vitæ, & sanitatis conseruationem, quæ ille melior est; sicut peccatum quod est eiusdem actus priuatio, peius est morte quæ priuatio est vitæ. Respondendum est, quod Nauar. in citato commentario num. 32. attigit, finem aptum, esse eum etiam ad quem suapte natura, seu directione quadam naturæ, medium tendit: sicque abstinentiam à nimio cibo & potu ad vitæ, & sanitatis corporeæ conseruationem tendere: si non vt actum virtutis, saltem vt quidpiam suapte naturæ ad eandem conseruationem conducentis.

18. Secunda regula est. Indebitam esse intentionem quæ contra honestatem, propter bonum delectabile aliquid agitur. Ratio est, quod etsi bonum delectabile sit de numero eorum, quæ propter se amabilia sunt, vt habitum est in præfatione huius libri; tamen quando inhonestum propter illud agitur, intentio nequit esse debita: cum per eam bonum rationis, quæ est honestum, bono sensus, quæ est delectabile, tanquam meliori subicitur; quod est contra naturæ ordinem. Vnde concupiscentia, quæ est persecutio ipsius boni delectabilis, quatenus cum honestate pugnat, dicitur inordinata affectio, & constituitur peccati origo, prout expositum est in cap. 7. libri præcedentis.

19. Tertia regula est, Indebitam esse intentionem quæ bonum honestum refertur ad vtile, tanquam ad finem principalem: ita nimirum vt illud ametur solummodo propter illud, quod in aliud per se bonum, rursus actus, vel virtute non referatur. Hæc probatur, tum quia bonum vtile, est tantum propter aliud amabile, vt in præfatione annotauimus ex D. Thoma. Vnde sequitur non nisi minus principaliter, seu cū ordine ad aliud principalius, rectè amari posse: tum quia tali relatione bonum præstantius subicitur deteriori: quandoquidem bona honesta, vt virtus, scientia, vita, sunt interna; bona vtilia verò sunt externa: vt de pecuniariis manifestum est. Et de honorariis ex eo probatur, quod honor nihil sit aliud quam externum signum datum ad testimonium excellentiæ, quæ vel est, vel præsumitur esse in aliquo. At interna nostra bona præstantiora sunt externis ex cap. Deteriores sexta quæst. 1. Immo ex verbis Domini Matth. 6. Nonne anima plus est quam esca, & corpus plus quam vestimentum?]

Neque aduersatur huic regulæ, quod liceat petere à Deo temporalia, iuxta illud Prouerb. 30. Victui meo tribue necessaria: & illud orationis Dominicæ, Panem nostrum quotidianum da nobis hodie. Nec etiã quod ea petitio sit: actus religionis ex D. Thoma 2. 2. quæst. 81. art. 6. q. inde sequitur

tur quidem bonum temporale esse posse obiectum actus religionis, & per consequens finem operationis: non tamen esse finem operantis: de quo sine sermo est; cum agitur de intentione debita vel indebita. Certum est enim, illum indebito sine orare, qui orationi suae, quae cultus Dei est, alium quam Deum finem principalem constituit: cum Deum propter aliud, quam propter seipsum principaliter colat.

Neque etiam aduersatur, quod in cap. 3. lib. 4. Ethic. Arist. habet honorem esse virtutis praemium: quasi significet virtute praeditum debere suas actiones ad honorem dirigere tanquam ad finem. Nam id non ita est: cum tale quid non esse virtutis, idem philosophus in praeced. lib. 3. cap. octavo satis indicauerit, quando inter species adulterinae fortitudinis numeravit eam, qua strenue pugnatur metu poenae: vel de decore, aut ad consequendos honores. Malum autem esse, patet ex verbis Domini Matth. 6. Attendite ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus ut videamini ab eis. Itaque D. Thoma interpret. 1. 2. quaest. 2. art. 2. ad 1. honos ideo praemium virtutis dicitur, quod homines nihil melius habeant, quod virtuti tribuant praemij loco. Diuitias vero deteriores esse non modo virtute, scientia, & vita iuxta illud Ecclesiastici 30. Salus animae in sanctitate iustitiae, & melior est omni auro & argento: & corpus validum quam census immensus: sed etiam honorabilis bonis patet per illud Prouerb. 22. Melius est nomen bonum quam diuitiae multae.

De intentione qua bonum vile constituitur finis medius.

20. **Q**uarta regula est. Debitam intentionem esse, qua minus principaliter propter bonum aliquod honorarium vel pecuniarium bene agitur: ut cum quis bene agit proponendo sibi quidem principaliter Deum; sed minus principaliter aliquod commodum temporale. Probat: quia si talis intentio esset indebita, maxime ex eo esset, quod non feruatur in ea proportio obiecti ad actum: hoc est, quod res aliter ameretur quam sit amabilis. At feruatur, quia bonum quod non ex se, sed ab alio bonitate habet, anatur non propter se: sed propter illud aliud a quo bonitate habet.

21. **V**t autem haec regula, cuius vsus latissime patet, magis stabilita, pleniusque explorata habeatur. Notandum est 1. bonum honorarium vel pecuniarium finem minus principalem ex eo censeri: vel quod non expetatur proprie ut finis; sed potius ut motiuum voluntatis ad appetendum aliud, sicut David appetiuit retributionem, iuxta illud Psalm 118. Inclinaui cor meum ad faciendas iustificationes tuas propter retributionem.] vel etiam si appetatur ut finis, non tamen consistendo in ipso, sed ipsum referendo rursus, actu vel virtute in aliud.

22. **N**otandum secundò, honorum honorarium sive pecuniarium appetitum vel contemptum, de se suapteque naturae, neque bonum, neque malum esse moraliter, quemadmodum tradit. Nauarr. in eod. comment. de finib. human. actuum num 54 Et confirmari potest ratione, quam D. Thoma 2. 2. quaest. 132. art. 1. ad 3. attigit: quod ipsa sunt bona extra animam, ad eius perfectionem vel imperfectionem minime pertinentia: quod quidem est, non habere in se id per quod voluntas humana moueatur ad ipsam propter se vel appetenda vel repudianda. Voluntas enim cum sit in homine sicut pondus in re graui, ad ipsam promouendam in perfectionem naturae suae debitam; non est nata de se moveri ad id quod nullam hominis perfectionem importat. Iam quod ex se non est a voluntate expetendum, vel repudiandum; id neque ex se est moraliter bonum aut malum: sed solum ex alio, ut ex fine in quem dirigitur. Huius ergo generis sunt bona honoraria & pecuniaria: & per consequens appetitus quoque vel contemptus ipsorum.

23. **N**otandum est tertio, ex D. Thoma in cit. art. 1. finem ex quo bonorum honorarium appetitus bonitatem assumit, esse triplicem. Primus est gloria Dei, quam ex D. Anton. 2. part. tit. 4. cap. 1. §. 1. sibi proponit: tum is qui de suo bono complacet sibi, cognoscendo illud esse à Deo: ut David cum in Psalm. 3. diceret: Tu autem Domine susceptor meus es, gloria mea, id est, interprete ipso D. Anton. causa gloriae meae. Tam is qui sibi in bono suo complacet, eo quod sit secundum Deum: ut D. Paulus cum in 2. ad Corinth. cap. 1. diceret, Gloria nostra haec est, testimonium conscientiae nostrae; quod in simplicitate

& sinceritate Dei, & non in sapientia carnali; sed in gratia Dei conuersati sumus. Tum demum is qui eo sine agit, ut Deus glorificetur, iuxta illud Matth. 5. Luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum qui in caelis est.

Secundus finis est utilitas spiritalis proximi, id est, ut bono exemplo vel aliqua alia ratione proficiatur proximo. Sic D. Paulus gloriam expetiuit, cum in priori ad Corinth. 9. dixit: Bonum est mihi mori, quam ut gloriam meam quis euacuet] & in posteriori cap. 11. Quoniam multi gloriantur secundum carnem, & ego glorior. Hebraei sunt & ego, &c. Hinc idem Apostolus ad Rom. 12. & in posteriori ad Corinth. 8. adiuuaret prouidere: bona non solum coram Deo, sed etiam coram hominibus. Et cum duos res sint; conscientia & fama: quatum illa nobis, & haec proximis necessaria est: qui confidens conscientiae, famam negligit: crudelis esse dicitur 12. quae 1. cap. Nolo.

Tertius finis est utilitas propriae animae. Quoniam enim homo teneatur magis seipsum diligere quam proximum cap. Si non licet 23. quae 1. 5. sanè si appetitus laudis aut alterius boni honorarij bonus est ex relatione in utilitatem proximi; nullò magis bonus erit reatus in utilitatem animae propriae; nempe ut in bonis, quae quis ex testimonio laudis alienae in se cognoscit, studeat perleuare, atque crescere. Quod est iuxta Apostolum in priori ad Corinth. cap. 2. Quae à Deo donata sunt nobis, scire, non spiritu huius mundi: sed spiritu qui ex Deo est]

24. **N**otandum quartò ex D. Thoma in eod. art. 1. appetitum bonorum honorarium inde malitiam sumere, vnde habet ut vanus sit, & per consequens reprimendus; iuxta illud Psalm. 118. Auerte oculos meos ne videant vanitatem] Vanum autem esse primò ex parte materiae, hoc est, rei ex qua laus, vel aliud bonum honorarium expetitur: quando scilicet ea vel non est vera, vel solum e mentita quadam specie, ut virtutes adulterinae: vel ita vilis est, ut nihil tallum bonorum mereatur: aut certe non tantum quantum ex ea desideratur, quo desiderio qui ducitur, merito dicitur querere vanitatem & diligere mendacium: vel demum est mala malitia culpa: propter quam gloriari, graue crimè esse posse patet per cap. Quam sit graue, de excessibus Praelatorum: reprehenditurque in Psalm. 51. cum dicitur: Quid gloriaris in malitia qui potens es in iniquitate.] Deinde verò vanum esse ex parte eius à quo laus vel aliud bonum honorarium quaeritur: nempe cum requiritur ab homine pro maiori ac certiori testimonio, quam ipse dare possit: hoc est vt Calet. ad cit. locum D. Thoma interpretatur; cū laus humana sit incerti parique testimonij, desideratur tanquam certum & magnum, aut etiam vltimum testimonium excellentiae. Postremò vanum esse ex parte eius qui appetit: nimirum cum quis laudem vel aliud bonum honorarium appetit, non referendo illud actu vel virtute in Deum, vel in alium debitum finem.

25. **C**eterum haec quae dicta sunt de causis bonitatis vel malitiae appetitus bonorum honorarium, accommodanda similiter esse ad appetitum bonorum pecuniarium monet Nauarr. in eod. memorato comment. num. 61. Cum prius num. 60. monuisset illud quod de ipsorum bonorum honorarium appetitu statutum est, statuendum quoque esse de eorumdem contemptu: nempe ipsum de se, nec bonum nec malum esse: constitutaque ei pro fine gloria Dei vel utilitate spiritali proximi, vel utilitate propriae animae, bonum esse. Malum vero esse posse, tum ex parte materiae: ut cum quis laudem ex virtute & gratia Dei protinentem contemnit: tum ex parte modi quo contemnitur; ut minoris habendo, quam par sit, diuinum vel humanum de bonis suis testimonium: tum demum ex parte contemnentis, ut cum quis in aliquem malum vel inordinatum finem contemnit; aut certe nullo bono & debito fine sibi praestituto: etiam si nullus malus finis propositus habeatur. Ex quibus idem Nauarr. sub finem cit. num. 61. inferre debere conacionatores cauerè, ne cum reprehendunt abusus circa proposita bona, vel absolute eorum appetitum vituperent, vel contemptum absolute laudent.

Postrema regula est. Indebitam esse intentionem, qua bonum

bonum honorarium aut pecuniarium ita absolute expeditur, ut neque actu, neque virtute in alium aptum finem referatur. Probatur primo, quia in tali intentione deest proportio obiecti ad actum: cum id quod propter aliud tantum amabile est, propter se simpliciter, & absque relatione ad aliud amatur. Probatur 2. quia omnis actus humanus, seu deliberatus carens bono fine, etiam si malum finem non habeat, malus est: quandoquidem homo, eo ipso quod agit debetate, debet agere propter aliquem aptum finem) quod est fundamentum D. Thomae & Caietani 2. quæst. 18. art. 9. assensuum nulli dari actum humanum in singulari, quin sit bonus vel malus) alioqui actus illius erit otiosus, & consequenter malus iuxta illud Domini, Matth. 12. De omni verbo otioso, quod locutus fuerint homines reddent rationem. Indicat enim actum humanum ex eo quod sit otiosus, esse obnoxium punitioni diuinæ, & per consequens esse moraliter malum, peccatumve. Actus autem quo bonum honorarium aut pecuniarium propter se expeditur, non habet finem aptum, cum sit res minime propter se amabilis.

Verum tamen duo sunt casus, in quibus hæc regula non habet locum. Alter est, de quo Caietani 2. 2. quæst. 131. art. 1. quando talia bona appetuntur, eo quod sint debita: tunc enim quantum talis appetitus fuerit absque relatione ad alium finem, non ideo tamen erit malus: quia sicut iustitiae actus est dare & accipere pecuniam debitam, eo quod sit debita sic ita est & dare & accipere honorem debitum, eo quod sit debitus. Pro quo facit illud ad Rom. 13. Reddere omnibus debita: cui tributum, tributum: cui timorem, timorem: cui honorem, honorem.] Alter casus est, de quo Nauarr. in Comment. de finibus actuum humanorum sub finem num. 55. cum eadem bona desiderantur, vel recipiuntur tanquam dona gratiosè per alium oblata ex amicitia, charitate, magnificencia, magnanimitate, vel humilitate: ut fieri passim solet, cum is qui minor est, honorem sibi a maiore delatum, etiam si iudicet eum sibi non deberi, recipit, propter gratiosè sibi deferretur. Quam receptionem esse actum virtutis gratiæ, patet ex D. Thomae 2. 2. quæst. 106. articulo 1. ad 2.

CAPVT IV.

De notandis præter antedicta in indicando de peccatis ex fine.

SUMMARIUM.

- 28 Varietas honorum in ordine ad debitam intentionem.
29 Remedium ad vitandam animi anxietatem de defectu intentionis debite.
30 Quomodo licitè superiores inferioribus præmia & supplicia proponant, vt eos ad actiones virtutum incitent, & ab actionibus vitiorum reuocent.
31 Specimen quod datur agilitatis, eruditionis & similitum, quomodo licitè detur ad consequendum præmium siue honorarium siue pecuniarium.
32 Quomodo liceat ob honorem, plus dare in elemosinam, quam daretur secretè.
33 Duo monita circa idem.
34 Casus in quibus appetitus honorum vitium est peccatum mortale.

28. Quidam sunt antedictis annexa, quorum obseruatio ad rationem iudicandi de peccatis ex fine hæctenus declarata, multum facit. Primum est, aliquid esse, quod nunquam licitè, nec propter se, nec propter aliud amatur: vt quæuis culpa, etiam tantum venialis: & aliquid quod nunquam licitè amatur propter aliud: vt Deus; & aliquid quod, tum propter se absolute, tum propter aliud licitè amari potest: vt bonum honestum & bonum delectabile, quod neque ex obiecto, neque ex circumstantia vitiarum fuerit: & demum aliquid quod nunquam propter se absolute, sed tantum propter aliud licitè amari potest, vt bonum vile, tum honorarium, tum pecuniarium.

29. Secundum est. Ad liberandum nos omni anxietate, & scrupulo in iudicio de peccatis: quo definiendum est, an humanus actus, qui dese bonus est; contamineatur per indebitam intentionem, remedium accommodatissimum est, iuxta Apostolum ad Coloss. 3. oia siue in verbo, siue in opere

facere in nomine Domini nostri Iesu Christi; seu in Deum tantè vel actu, vel virtute referre. Nā finis non aptus, redditur aptus per relationem ad alterum aptum, prout expositum est sub fine primi capituli. Quæ tamen in re aduertendum est ex Nauarr. in memorato commentario nu. 62. quod etiam si Deus constituatur principalis finis alicuius actionis; eiusdem tamen actionis minus principalem finem, constitui non posse bonum honorarium vel pecuniarium; nisi id ipsum adhuc referatur ad aliud bonum eo aptum, hoc est, quod sit bonum honorario ipso vel pecuniario melius. Ratio est: quia vtilitas includit respectum ad indigentem: qualis esse Deus nullo modo potest.

30. Tertium est: quod Deus multos ad iustitiam trahat amore bonorum, & timore malorum temporalium, iuxta illud Isaie 1. Si volueritis & audieritis me, bona terræ comedetis: quod si nolueritis, & ad iracundiam me prouocaueritis, gladius deuorabit vos. Deinde quod multa sint iuris tum Canonici, tum ciuili decietia, quibus superiores metu pœnarum cogunt subditos ad agendum bona, & abstinendum à malis. Tertio, quod in quibusdam Ecclesiis statuta sint quotidianæ distributiones faciendæ iis qui horis Canoniciis interfunt. Quarto, quod in Academiis orbis Christiani, ipso etiam Summo Pontifice auctore, instituti sunt quidam honores magisterij & doctoratus, quibus accendantur scolastici ad literarum & virtutis studium. Postremo, quod viri boni passim subditos suos tum præmiis, tum supplicis inuitare soleant ad officia hominis Christiani: vt cum pollicentur confidentibus, vel ieiunantibus, se aliquid certi duros. Hæc inquam, & alia eiusdem generis, fidem faciunt, quod liceat honores & bona pecuniaria appetere tanquam fines minus principales, seu motiua ad appetendum actum virtutis: non verò tanquam fines principales. Erit, cum ex D. Thomae 2. 2. quæst. 19. art. 4. malum sit bona agere principaliter timore pœnæ, iuxta illud, Oderunt peccare mali formidine pœnæ: neque liceat principalem finem bonæ actionis constituere, bonum honorarium, vel pecuniarium iuxta iam dicta, profectò superiores peccarent, si vel præmia, vel supplicia proponerent, tanquam principales fines propter quos subditi debeant actionibus bonis vacare.

Atque hinc, illud quod ex cap. Si officia, distinct. 59. & cap. Quid proderit distinct. 61. & cap. Consuluit distinct. 74. habetur, licitum esse Clericis seruire in Ecclesiis, ob spem ascendendi ad dignitatem illarum: glossa ad idem cap. Quid proderit interpretatur licitum esse; dummodo non seruiant ob id principaliter. Item illud quod ex Cicerone iactari solet, Honos alit ares, omnesque accendantur ad studia gloria D. Augustini libro 5. de ciuit. Dei cap. 13. approbat tantum ea ratione, vt se cetera sint studia sine veri boni, non venositate laudis humanæ; siue quod idem est, vt studiosum principalis finis nequaquam laus, vel aliud id genus constituitur.

31. Certè vtriusque Christi præcepta (Luceat lux vestra coram hominibus vt videant opera vestra bona, Matth. 5. Et attendite ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus, vt videant ab eis, Matth. 6.) inter se consentiant: in priori, particula vt, sic accipiendæ est, vt indicet finem minus principalem; & in posteriori principalem. Ita vt habeatur ex Christi doctrina licitum esse laudè & gloriam quærere minus principaliter: illicitum verò omnino esse quærere principaliter.

32. Quartum est, quod Nauarr. in cit. comment. num. 68. expressit, actus illos esse bonos quibus agilitatis, roboris, ingenij, artis, dexteritatis, eruditionis, industriæ, dotiumque aliarum inditarum aut acquiratarum, specimen præbetur si principaliter fiant, vel vt Deo placeatur, vel quia rectæ rationi consentanei, honestiue sunt; etiam si minus principaliter fiant vt obtineatur præmia honoraria, quæ magis idoneis promittuntur: dummodo rursus in aliquem finem bonum & aptum, ipsa obtentata referantur actu vel virtute.

33. Quintum est, quod ex Gersono approbat in eodem comment. Nauarr. numero 72. non malè immò bene mereri (nisi quid aliud obster) eum qui minus principaliter tantum; plus dat in elemosinam quæ sit publicè, atque cæteris videntibus, quam darè si fieret secretè ac nemine vidente: vel quia pro paupere exigitur ab amico; vel ab aliquo viro honorato: quam si à paupere ipso; vel ab homine infimæ tantum sortis